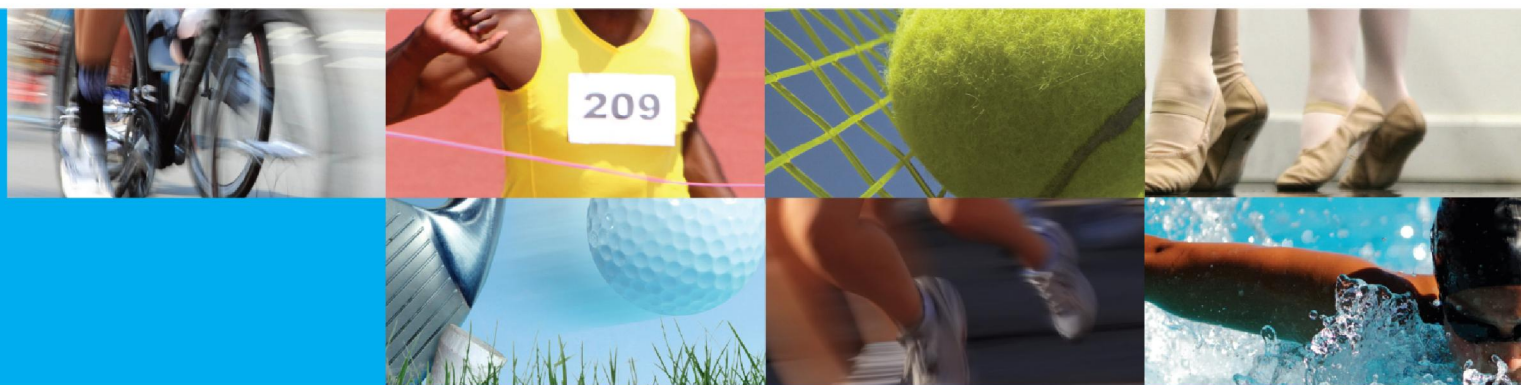

Sportdeelname en accommodatiegebruik in Limburg

Update 2014

Harold van der Werff
Remco Hoekman

*Mulier Instituut
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek*

*Postbus 85445
3508 AK Utrecht*

*t 030-7210220
e info@mulierinstituut.nl
i www.mulierinstituut.nl*

Sportdeelname en accommodatiegebruik in Limburg

Onderzoek naar de huidige en toekomstige sportdeelname en het
accommodatiegebruik in de provincie Limburg (Update 2014)

in opdracht van de provincie Limburg

**Harold van der Werff
Remco Hoekman**

© *Mulier Instituut*
Utrecht, 23 december 2014

Inhoudsopgave

Samenvatting	7
1. Inleiding	9
1.1 Aanleiding	9
1.2 Doel en opzet van het onderzoek	9
1.3 Leeswijzer	10
2. Huidige sportdeelname	11
2.1 Sportdeelname	11
2.2 Sportparticipatie naar achtergrondkenmerken	13
2.3 Sporttakken	15
3. Huidig accommodatiegebruik	19
3.1 Accommodatiegebruik	19
4. Verwachtingen sportdeelname en accommodatiegebruik	23
4.1 Bevolkingsprognose	23
4.2 Verwachte sportdeelname in 2016 en 2028	23
4.3 Verwacht accommodatiegebruik provincie Limburg in 2016 en 2028	26
4.4 Verwacht accommodatiegebruik per regio in 2016 en 2028	29
4.5 Conclusie	34
5. Conclusies	35

Samenvatting

Aanleiding

De provincie Limburg heeft als doelstelling de sportparticipatie te verhogen. Ten behoeve van de beleidsevaluatie is inzage in de sportdeelname en in het huidige en toekomstige gebruik van sportaccommodaties in Limburg gewenst. In opdracht van de provincie Limburg heeft het Mulier Instituut een onderzoek uitgevoerd. Eind 2013 verscheen ‘Sportdeelname en accommodatiegebruik in Limburg’ (Van der Werff et al., 2013). De voorliggende publicatie is een update op basis van de cijfers over 2013 uit het onderzoek ‘Ongevallen en Bewegen in Nederland’ (OBiN) en van de bevolkingsprognose van 2013 voor Limburg (Progneff 2013, Etil). Bij het beschrijven van de sportdeelname in Limburg is aandacht voor verschillen naar regio, leeftijd, opleidingsniveau en inkomen.

Sportdeelname in Limburg

- De huidige sportdeelname van de bevolking van 6 tot en met 79 jaar in de provincie Limburg is 63 procent op basis van de RSO-norm (minimaal twaalf keer per jaar). 53 procent van de Limburgers sport wekelijks (minimaal veertig keer per jaar). Er zijn geen significante verschillen naar regio.
- In de periode 2007-2012 week de sportdeelname in Limburg niet of nauwelijks af van die in de rest van Nederland, maar in 2013 zijn er opvallende verschillen. Waar de sportdeelname (RSO-norm) in Limburg tussen 2012 en 2013 daalt naar 63 procent, is er in de rest van het land een aanzienlijke stijging naar 69 procent. De wekelijkse sportbeoefening blijft in Limburg op 53 procent, maar in de rest van Nederland stijgt die licht van 55 naar 56 procent. We merken op dat dit verschil in eerdere jaren ook wel eens omgekeerd was.
- De meest populaire sporttakken in Limburg zijn wandelsport, fitness (beide 19%) en zwemmen (16%). Ook in 2012 was dit de top 3. Voor alle vijf de regio's zijn deze drie sporttakken het meest populair. In Westelijke Mijnstreek is wielrennen/toerfietsen net zo populair als zwemmen. Als wordt gekeken naar de sportbeoefening naar sporttak wijkt Limburg niet of nauwelijks af van de rest van Nederland.
- In Limburg zijn er in de sportparticipatie geen verschillen naar geslacht. Naar leeftijd zijn er wel duidelijke verschillen. Naarmate de leeftijd stijgt, daalt de sportparticipatie. Verder komt naar voren dat de sportdeelname stijgt naarmate (huishoud)inkomen en opleidingsniveau toenemen. Dit is in lijn met de landelijke patronen in sportdeelname.

Toekomstige sportparticipatie

- De sportparticipatie (op basis van de RSO-norm) in Limburg is naar verwachting in 2016 64 procent en daalt in 2028 tot 63 procent (-1,5%).
- Naar verwachting neemt het wekelijks sporten tussen 2012/2013 en 2028 slechts in beperkte mate af (-0,8%) en blijft (afgerond) op 53 procent.
- In alle Limburgse regio's is een dalende sportdeelname (RSO-norm) herkenbaar. In Maastricht en Mergelland is die met twee procentpunten het sterkst. De absolute afname in aantal sporters tot 2028 is het grootst in Parkstad (-17.500 sporters).

Accommodatiegebruik in Limburg

- Fitnesscentra, overdekte zwembaden, sportvelden (incl. outdoor tennisbanen en atletiekbanen) en sporthallen/sportzalen worden elk door een even groot deel (11%-15%) van de Limburgse bevolking van 6 tot en met 79 jaar bezocht voor sportieve activiteiten. 38 procent van de Limburgers gebruikt informele openbare ruimten (openbare weg 29%, het bos 21%, andere buitenruimte 11% en 'thuis' 10%) om te sporten. Dit wijkt niet af van het accommodatiegebruik in de rest van Nederland.
- Het gebruik van sportaccommodaties varieert nauwelijks naar regio. In Noord-Limburg en Maastricht en Mergelland zijn er meer personen die voor hun sportbeoefening gebruikmaken van sportvelden dan in Parkstad.

Toekomstig gebruik van sportaccommodaties in Limburg

- Op basis van de veranderende bevolkingssamenstelling en de krimp van de bevolking neemt naar verwachting het accommodatiegebruik in Limburg af in 2016 en 2028. Het gebruik van de openbare ruimte neemt naar verwachting het meest af tot 2028 (-40.200). Ook sportvelden (-20.900), zwembaden (-19.800), fitnesscentra (-19.800) en sporthallen/sportzalen (-16.800) hebben te maken met een afname in het aantal gebruikers tot 2028.
- Alle vijf de regio's in Limburg hebben te maken met een daling in het aantal gebruikers van sportaccommodaties. In Westelijke Mijnstreek is de daling verhoudingsgewijs het sterkst. In 2028 zal daar het aantal gebruikers van sportvelden bijna een kwart lager liggen dan in 2012/2013.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De provincie Limburg zet met haar beleid in op het vergroten van de sportdeelname. Ten behoeve van de beleidsevaluatie is er behoefte aan gegevens over de sportdeelname in de provincie Limburg en verschillen hierin tussen de vijf regio's in provincie Limburg. Het rapport 'Sportdeelname en accommodatiegebruik in Limburg (Van der Werff et al., 2013) dat in december 2013 verscheen, biedt inzicht in ontwikkelingen in deze provincie. Het voorliggende rapport is een update van het genoemde rapport. Voor deze update is gebruikgemaakt van de cijfers van het onderzoek 'Ongevallen en Bewegen in Nederland' (OBiN 2007-2013), waarvan begin 2014 de cijfers over 2013 beschikbaar kwamen. Ook is gebruikgemaakt van de bevolkingsprognoses voor 2013 (Progneff) van Etal. Het periodiek verzamelen van relevante gegevens maakt het mogelijk om trends te signaleren. Dit sluit aan bij de behoefte en ambitie van de provincie om de resultaten van beleid zichtbaar te maken en waar nodig in te spelen op nieuwe ontwikkelingen.

Net als bij het onderzoek in 2013 hebben de provincie Limburg en het Huis voor de Sport Limburg het onderzoek begeleid.

1.2 Doel en opzet van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is de sportdeelname¹ en het accommodatiegebruik in Limburg (en binnen de vijf Limburgse regio's) in beeld te brengen en die te vergelijken met de rest van Nederland. Bij sportdeelname wordt ook gekeken naar verschillen naar achtergrondkenmerken (leeftijd, geslacht en waar mogelijk opleiding en inkomen). Verder gaat aandacht uit naar de verschillende sporttakken. Naast een beschrijving van de situatie in de periode 2007-2013 geven we voor Limburg een prognose (2016 en 2028) van de sportdeelname en het accommodatiegebruik.

Hiervoor zijn analyses uitgevoerd op de databestanden van het onderzoek Ongevallen en Bewegen in Nederland (2007-2013). Daarnaast is gebruikgemaakt van de bevolkingsprognoses van Etal. Tot slot is een beroep gedaan op data uit de landelijke Accommodatiemonitor, waarin allerlei kenmerken van sportaccommodaties in Nederland zijn opgenomen. Op basis van de ontwikkelingen in het aantal sporters in de komende jaren wordt een schatting gegeven van het toekomstig gebruik van de Limburgse sportaccommodaties.

Omdat het aantal respondenten in een jaar naar leeftijdsgroep per regio in enkele gevallen beperkt is (minder dan honderd waarnemingen), wordt bij het berekenen van het toekomstig accommodatiegebruik uitgegaan van de OBiN-data van 2012 én 2013. Dit geeft een meer robuuste grondslag voor de prognoses.

¹ Iemand voldoet aan de RSO-norm als hij ten minste 12x per jaar sport. Iemand wordt beschouwd als een wekelijks sporter als hij ten minste 40x per jaar sport. De laatste norm sluit aan bij het aantal weken in een schooljaar en sportseizoen.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van de huidige sportdeelname in Limburg. In hoofdstuk 3 komt het huidige gebruik van sportaccommodaties aan de orde. In hoofdstuk 4 volgt een raming van de toekomstige sportdeelname en het toekomstige accommodatiegebruik in Limburg. In het laatste hoofdstuk wordt ingegaan op de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek en op de beleidsimplicaties van deze uitkomsten.

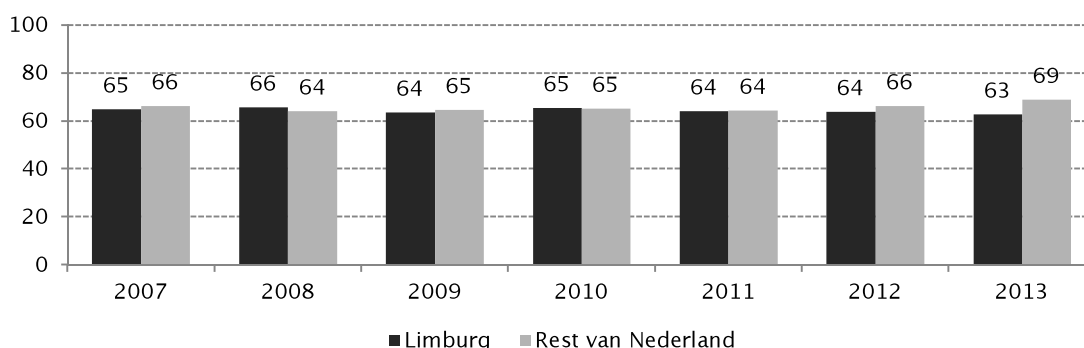
2. Huidige sportdeelname

In dit hoofdstuk gaat de aandacht uit naar de sportparticipatie in Limburg. Daarbij worden de cijfers van deze provincie vergeleken met de rest van Nederland. Ook wordt een uitsplitsing gemaakt naar de vijf Limburgse regio's.

2.1 Sportdeelname

In sportonderzoek wordt bij de definitie van een sporter vaak het criterium aangehouden van twaalf keer per jaar sporten. Dit is op basis van de Richtlijn Sportonderzoek (RSO)². In de periode 2007-2013 ligt de sportparticipatie van de Limburgse bevolking van 6 tot en met 79 jaar op ongeveer 65 procent (figuur 2.1). In vergelijking tot de rest van Nederland zijn er in Limburg verhoudingsgewijs niet meer of minder sporters. In 2013 is er landelijk een stijging met drie procentpunten, die niet in Limburg is te zien. Het is niet duidelijk wat hier de oorzaak van is.

Figuur 2.1 Sportdeelname (minimaal twaalf keer per jaar) in Limburg en de rest van Nederland, bevolking van 6–79 jaar, 2007–2013 (in procenten)

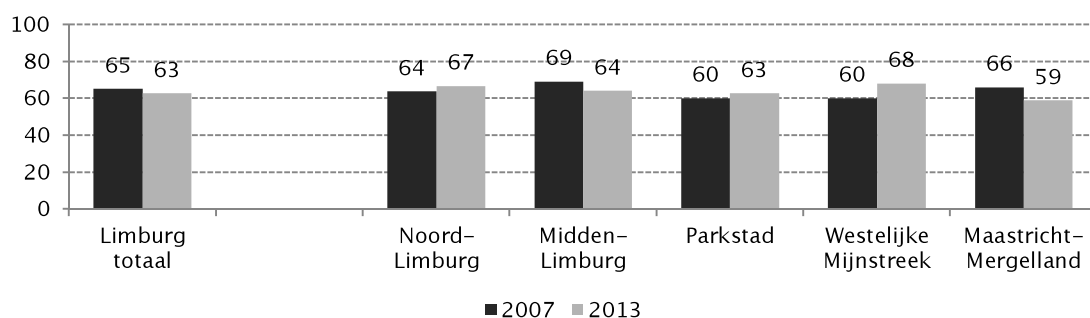

Bron: OBiN 2007–2013

Figuur 2.2 toont de sportparticipatie in de vijf Limburgse regio's. Er zijn geen significante verschillen tussen de regio's.

² <http://www.sportdeelname.nl/methodieken/rso.html>

Figuur 2.2 Sportdeelname (minimaal twaalf keer per jaar) in Limburg en naar regio, bevolking van 6–79 jaar, 2007 en 2013 (in procenten)

Bron: OBiN 2007 en 2013

In tabel 2.1 is te zien hoe vaak Limburgers per jaar sporten. Ongeveer drie van de tien Limburgers doen helemaal niet aan sport en ongeveer vijf procent sport incidenteel. Weer drie van de tien Limburgers sporten 12 tot 79 keer per jaar, ongeveer dertien procent sport 80 tot 119 keer per jaar en bijna een kwart sport minimaal 120 keer per jaar. Dit komt overeen met de sportfrequentie in de rest van Nederland (niet in de tabel).

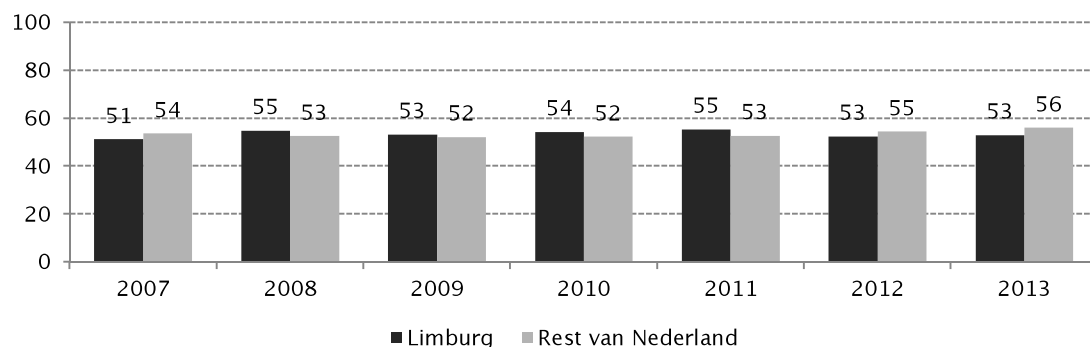
Tabel 2.1 Sportfrequentie in Limburg, 2007–2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Geen sport	30	30	29	29	32	31	31
1–11 keer	5	5	7	6	4	5	6
12–39 keer	14	11	10	11	9	11	10
40–79 keer	17	21	17	21	18	17	17
80–119 keer	14	12	14	14	14	13	13
120 keer of vaker	21	22	22	20	23	23	23

Bron: OBiN 2007–2013

Uit tabel 2.1 is ook af te leiden dat ruim de helft van de Limburgers wekelijks sport. Figuur 2.3 laat zien dat het aandeel wekelijkse sporters in Limburg min of meer gelijk is aan dat aandeel in de rest van het land.

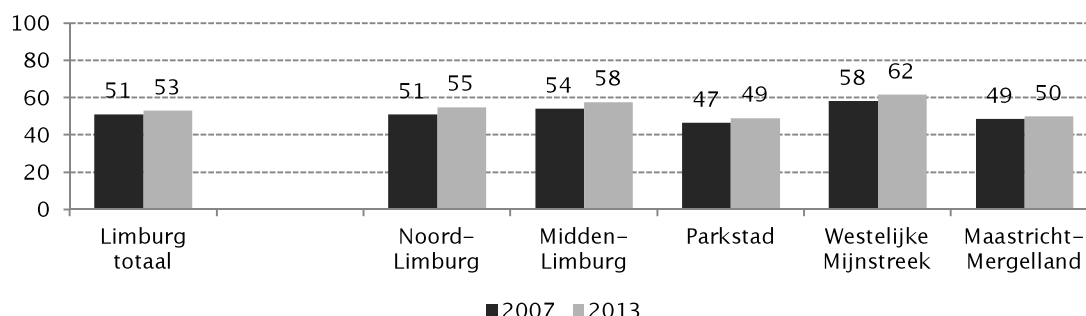
Figuur 2.3 Wekelijkse sporters (sport minimaal veertig keer per jaar) in Limburg en de rest van Nederland, bevolking van 6–79 jaar, 2007–2013 (in procenten)

Bron: OBiN 2007–2013

Als bij de regionale vergelijking het wekelijks sporten als criterium wordt gehanteerd, lijken er aanzienlijke verschillen te zijn tussen de regio's (figuur 2.4), maar de verschillen zijn niet significant. In 2012 was het percentage wekelijkse sporters in Parkstad nog wel lager dan in andere regio's.

Figuur 2.4 wekelijkse sporters (sport minimaal veertig keer per jaar) in Limburg en naar regio, bevolking van 6–79 jaar, 2007 en 2013 (in procenten)

Bron: OBiN 2007 en 2013

2.2 Sportparticipatie naar achtergrondkenmerken

De sportparticipatie is niet onder alle bevolkingsgroepen even hoog. In deze paragraaf gaan we in op de verschillen naar socio-economische achtergronden van personen, zoals leeftijd, geslacht, opleiding en inkomen.

Naar voren komt dat er in 2007 wel verschillen naar geslacht zijn in de sportdeelname, maar dat die in nu niet meer bestaan (tabel 2.2). Ook landelijk gezien zijn er geen verschillen in sportdeelname naar geslacht. Bij leeftijd zijn er wel duidelijke verschillen. In 2013 sport de grote meerderheid van de groep van 6 tot en met 19 jaar (84%) twaalf keer per jaar of vaker en drie kwart minimaal 40 keer per jaar. Naarmate de leeftijd stijgt, daalt de sportparticipatie. Van de oudste groep van 65 tot en met 79 jaar sport ongeveer de helft minimaal twaalf keer per jaar (2012: 36%) en bijna een even grote groep 40 keer per jaar of vaker (2012: 35%)³.

Als wordt gekeken naar hoogst genoten opleidingsniveau komt naar voren dat bij personen met een afgeronde hbo- of wo-opleiding de sportparticipatie hoger ligt dan bij laag- en midden-opgeleide personen.

³ Landelijk gezien sport 87 procent van de kinderen van 6–11 jaar minimaal twaalf keer per jaar. Onder 12–19 jaar is dat 81 procent, 20–34 jaar 70 procent, 35–49 jaar 63 procent, 50–64 jaar 59 procent en 65–79 jaar 47 procent. Omdat de totale sportdeelnamecijfers van Limburg niet in sterke mate van de rest van Nederland afwijken, zou het in de lijn der verwachting liggen dat de Limburgse cijfers meer in de pas lopen met de rest van Nederland dan blijkt uit tabel 2.2.

Tabel 2.2 Sportdeelname in Limburg, bevolking van 6–79 jaar, 2007 en 2013 (in procenten)

		12x sporten per jaar (RSO)		40x sporten per jaar (wekelijks sporten)	
		2007	2013	2007	2013
Geslacht ¹	Man	70	62	55	52
	Vrouw	59	64	47	54
Leeftijd ²	6–11 jaar	88	98	82	91
	12–19 jaar	79	73	73	64
	20–34 jaar	69	69	51	50
	35–49 jaar	62	53	47	43
	50–64 jaar	62	63	44	55
	65–79 jaar	41	53	34	48
Hoogst genoten opleiding	Laag	63	58	49	52
	Midden	64	58	51	50
	Hoog	71	78	55	61
Totaal		65	63	51	53

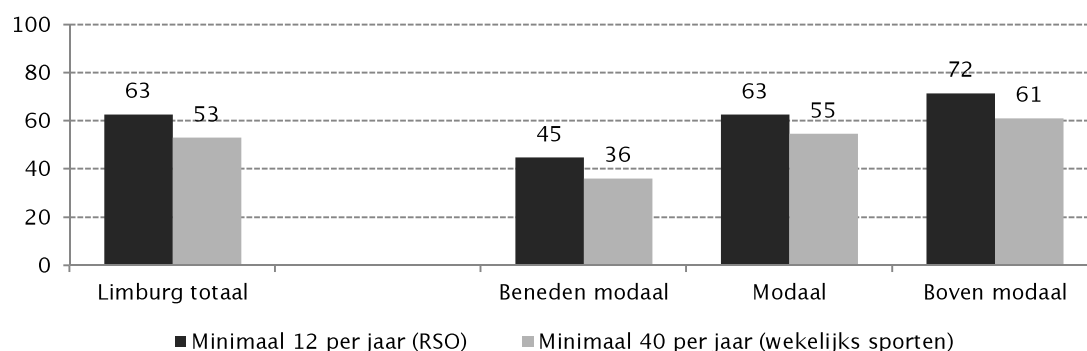
¹ Het percentage sporters naar geslacht wisselt sterk per jaar, met name bij de vrouwelijke sporters. Bij de mannen is het percentage in 2007 erg hoog. In de jaren vanaf 2008 is dat juist zeer stabiel.

² Bij de vergelijking naar leeftijd ligt het aantal respondenten in enkele leeftijdsgroepen tussen de 50 en 100. Dergelijke aantallen geven goede indicaties, maar de verschillen tussen de uitkomsten in de steekproef en de echte waarde in de bevolking kunnen tot 13 procentpunten bedragen. Dit verklaart voor een groot deel de verschillen tussen de leeftijdsgroepen en tussen de jaren 2007 en 2013.

Bron: OBIN 2007 en 2013

Naarmate het inkomen toeneemt, stijgt ook de sportparticipatie (figuur 2.5). Van de personen met een beneden modaal inkomen sport minder dan de helft twaalf keer per jaar of vaker. Bij de personen met een bovenmodaal inkomen voldoet bijna driekwart aan de RSO-norm. Een vergelijkbaar patroon is te zien bij de wekelijkse sporters.

Figuur 2.5 Sportdeelname in Limburg naar inkomen, bevolking van 6–79 jaar, 2013 (in procenten)

Bron: OBIN 2013

Ook is gekeken of er verschillen zijn in de sportdeelname als wordt uitgegaan van het verband waarin wordt gesport. Daarbij hebben we ons beperkt tot twee vormen van het sportverband, te weten sporten in verenigingsverband en sporten in ongeorganiseerd verband. In 2013 is 26 procent van de Limburgers van 6-79 jaar lid van een sportvereniging. Dit is iets lager dan het gemiddelde in de rest van Nederland (30%).

Nagenoeg iedereen die (ook) in verenigingsverband sport, voldoet aan de RSO-norm en negen van de tien sporten wekelijks. Daarbij is er geen verschil tussen 2007 en 2013. Dat binnen de verenigingsleden de sportdeelname hoog ligt, komt grotendeels door het frequent meedoen aan clubtrainingen en aan competitieverplichtingen. Van de personen die (ook) ongeorganiseerd sporten, voldoet 92 procent aan de RSO-norm en 81 procent sport wekelijks. Bij dat laatste is wel een stijging van 71 procent in 2007 naar 81 procent in 2013 te zien (tabel 2.3).

Tabel 2.3 Sportdeelname in Limburg naar sportverband, bevolking van 6-79 jaar (in procenten)

	12x sporten per jaar (RSO)		40x sporten per jaar (wekelijks sporten)	
	2007	2013	2007	2013
Verenigingsverband	97	98	89	87
Ongeorganiseerd	93	92	71	81
Totaal	65	63	51	53

Bron: OBiN 2007 en 2013

2.3 Sporttakken

In tabel 2.4 staat een overzicht van de sportbeoefening in Limburg en in de rest van Nederland (betreffende sport minimaal één keer per jaar beoefend). In Limburg kennen wandelsport, fitness en zwemmen de meeste beoefenaars. Dat zijn ook in de andere delen van het land de sporten met de meeste beoefenaars. Ook als naar de andere sporten wordt gekeken, komt naar voren dat de beoefening van de verschillende sporttakken in Limburg in grote lijnen overeenkomt met die in de rest van Nederland. Opvallend is dat in Limburg hardlopen door veel minder mensen wordt beoefend dan in de rest van Nederland.

De Limburgse speerpuntsporten wielrennen/toerfietsen/mountainbiken en atletiek/hardlopen⁴ staan in de top 10. Andere speerpuntsporten zijn paardensport (3%), tafeltennis (1%) en handbal (1%). De deelname aan deze sporten in Limburg is niet hoger dan in de rest van het land. Triatlon is ook een speerpuntsport, maar er wordt in de vragenlijst niet apart naar gevraagd. Deze sport valt in de categorie 'anders'.

⁴ We merken op dat in de OBiN-vragenlijst atletiek en hardlopen apart zijn opgenomen.

Tabel 2.4 Sportbeoefening naar sporttak (minimaal 1x per jaar beoefend) in Limburg en de rest van Nederland, bevolking van 6–79 jaar, 2007 en 2013 (in procenten)

		Limburg		Elders	
		2007	2013	2007	2013
1	Wandelsport*	14	19	13	15
2	Fitness**	17	19	23	22
3	Zwemmen***	18	16	21	18
4	Wielrennen/toerfietsen	9	10	11	12
5	Hardlopen	5	8	10	14
6	Veldvoetbal	10	8	9	10
7	Tennis	6	5	8	6
8	Danssport****	7	5	5	5
9	Bowlen	7	4	7	5
10	Volleybal	3	3	4	3
11	Paardensport	2	3	2	2
12	Badminton	4	3	5	4
13	Skiën	4	3	4	4
14	Mountainbiken	3	3	4	3
15	Gymnastiek/turnen	3	3	3	3
16	Darts	5	3	5	2
17	Zaalvoetbal	2	2	2	2
18	Klimsport/bergwandelen	1	2	3	2
19	Biljart/poolbiljart/snooker	6	2	5	3
20	Golf	2	2	3	2
21	Yoga	1	2	2	3
22	Basketbal	1	1	2	2
23	Vecht- en verdedigingssporten*****	1	1	2	2
24	Schaatsen	1	1	3	5
25	Tafeltennis	2	1	3	2
26	Judo	1	1	1	1
27	Hockey	2	1	2	2
28	Squash	2	1	3	2
29	Nordic walking (per 2007)	2	1	2	1
30	Schaken	1	1	2	1
31	Motorsport/autosport/karten	1	1	1	1
32	Skaten/skeeleren	2	1	4	3
33	Atletiek	0	1	1	1
34	Dammen	1	1	1	1
35	Jeu de boules	2	1	2	1
36	Handbal	1	1	1	1
37	Jazzballet	0	1	0	0
38	Korfbal	0	1	1	1
39	Snowboarden	1	0	1	1
40	Zeilen/(wind)surfen	0	0	2	1
41	Roeien	1	0	1	1
42	Honkbal/softbal	0	0	1	0
43	Bridge	0	0	1	0
44	Waterpolo	0	0	0	0
45	Anders	4	2	4	4

*: Inclusief sportief wandelen (vanaf 2007 exclusief nordic walking)

** : Inclusief aerobics conditietraining

***: Inclusief aquajogging/ aquarobics

****: Alle dansvormen

*****: Excl. judo

Bron: OBiN 2007 en 2013

In tabel 2.5 staat de top 10 van de sporten die de meeste beoefenaars kennen in Limburg, uitgesplitst naar de vijf Limburgse regio's. De percentages beoefenaars van een bepaalde sport verschillen in enige mate tussen de regio's, maar in het algemeen geldt wel dat de meest beoefende sporten in Limburg ook in de regio's behoren tot de meest beoefende sporten. Een uitzondering is tennis, wat in Parkstad minder wordt gespeeld dan in de andere Limburgse regio's.

Tabel 2.5 Top 10 van de sporten met de meeste beoefenaars in Limburg, bevolking van 6-79 jaar, 2013 (in procenten)

	Limburg totaal	Noord- Limburg	Midden- Limburg	Parkstad	Westelijke Mijnstreek	Maastricht en Mergelland
1 Wandelsport*	19	18	17	24	21	17
2 Fitness**	19	18	19	22	20	17
3 Zwemmen***	16	19	16	18	13	13
4 Wielrennen/toerfietsen	10	9	8	11	13	10
5 Hardlopen	8	10	9	5	6	12
6 Veldvoetbal	8	9	8	5	8	10
7 Tennis	5	8	5	1	5	5
8 Danssport****	5	2	8	3	5	6
9 Bowlen	4	2	4	6	3	6
10 Volleybal	3	4	7	3	0	1

*: Inclusief sportief wandelen (vanaf 2007 exclusief nordic walking)

** : Inclusief aerobics/conditietraining

***: Inclusief aquajogging/aquarobics

****: Alle dansvormen

Bron: OBiN 2013

3. Huidig accommodatiegebruik

In het vorige hoofdstuk werd duidelijk hoe sportief de provincie Limburg is. Maar waar beoefenen de Limburgse sporters hun sport? In dit hoofdstuk wordt duidelijk van welke sportaccommodaties de Limburgse sporters gebruikmaken.

3.1 Accommodatiegebruik

OBiN onderscheidt een grote diversiteit aan sportaccommodaties. In tabel 3.1 is het totale gebruik van de Limburgse accommodaties opgenomen. Omdat het gaat om een gedetailleerde uitsplitsing van soorten accommodaties is er bij het overgrote deel van de categorieën sprake van een gering aantal sporters dat van zo'n accommodatie gebruikmaakt. Om steekproeffluctuaties vanwege een te kleine celvulling te beperken, worden uitkomsten gegeven van 2012 en 2013 samen.

Ruim een kwart van de Limburgers maakt bij het sporten gebruik van de openbare weg en een op de vijf van het bos. Andere relatief veel genoemde sportaccommodaties zijn fitnesscentra, overdekte zwembaden, sporthal/sportzaal en sportparken/sportvelden. Ook 'thuis' en 'andere buitenruimte' worden veelvuldig genoemd.

Iemand kan in verschillende typen accommodaties sporten, dus in de tabel tellen de categorieën niet op tot honderd procent.

Tabel 3.1 Gebruik van sportaccommodaties in Limburg en in de rest van Nederland, bevolking van 6–79 jaar, 2012 en 2013 samen (in procenten)

	Limburg n= 1.350	Elders n= 18.439
Openbare weg	29	30
Bos	21	17
Fitnesscentrum	15	18
Overdekt zwembad	14	16
Sporthal, sportzaal	13	15
Andere buitenruimte	11	9
Thuis	10	11
Sportpark, sportveld	10	12
Park	9	12
Anders binnen	6	7
Openluchtzwembad	6	6
Zee, meer, plas, sloot	6	10
Gymzaal	5	5
Tennisbaan outdoor	4	5
Speelveld	3	4
Strand, duinen	3	8
Ander speelveld	3	4
Eigen tuin	3	3
Clubhuis, kantine, café	3	4
Buurthuis, wijkgebouw	3	2
Tennishal	2	2

- Alleen sportaccommodaties die door minimaal 2 procent van de respondenten zijn genoemd, zijn opgenomen in de tabel. Verder zijn de in de vragenlijst genoemde categorieën 'In het buitenland' en 'Weet niet/geen antwoord' niet in de tabel opgenomen.

Bron: OBiN 2012 en 2013

Voor nadere uitsplitsingen naar allerlei kenmerken zoals regio, leeftijd, geslacht, et cetera, is ervoor gekozen de uitgebreide lijst met sportaccommodaties te groeperen in zes typen sportaccommodaties (tabel 3.2). Ook hier speelt het argument van voldoende celvulling mee. De drie groepen, sporthallen/sportzalen, fitnesscentra en overdekte zwembaden, zijn aparte categorieën die ook afzonderlijk in de vragenlijst zijn opgenomen. ‘Sportvelden’ is een samenvoeging van drie categorieën, te weten sportpark/sportvelden, outdoor tennisbanen en atletiekbanen. ‘Informeel openbare ruimte’ bestaat uit de vijf categorieën bos, park, strand/duinen, openbare weg en zee/meer/plas/sloot. ‘Overige accommodaties’ is een verzameling van de accommodaties die niet tot de eerder genoemde groepen horen. Tot deze laatste groep horen bijvoorbeeld gymzalen, ijsbanen, openluchtzwembaden en golfbanen.

Tabel 3.2. Onderverdeling van groepen accommodaties

Categorie	Accommodatie
Sporthallen, sportzalen	Sporthal of sportzaal
Fitnesscentra	Fitnesscentra
Overdekte zwembaden	Overdekte zwembaden
Sportvelden	Sportpark/sportvelden, outdoor tennisbanen, atletiekbanen
Informeel openbare ruimte	Bos, park, strand/duinen, openbare weg, zee/meer/plas/sloot
Overige accommodaties	Gymzaal, clubhuis/kantine/café, buurthuis/wijkgebouw, thuis, overdekte ijsbaan, indoor atletiekaccommodatie, skihal, tennishal, klimhal, indoor wielerved, indoor kartbaan, manege, andere binnenruimte, Cruijff Court/Krajicek Playground/Zone parc, ander soort speelveldje, schoolplein, eigen tuin, openluchtzwembad, niet overdekte ijsbaan, tijdelijke (kunst)ijsbaan/schaatsvoorziening (bijv. op een marktplein), Pitch&putt/par-3-baan, driving range, 9-holesbaan, 18-holesbaan (of groter), halfpipe, roeibaan, outdoor wielerved, racecircuit, motorcrosscircuit, outdoor kartbaan, jeu-de-boules-baan, andere buitenruimte

Sporthallen/sportzalen, fitnesscentra, overdekte zwembaden en sportvelden worden elk door een even groot deel van de Limburgse bevolking van 6 tot en met 79 jaar bezocht voor sportieve activiteiten (tabel 3.3). Ruim een derde van de Limburgers bezoekt informeel openbare ruimten om er te sporten. Het gebruik van sportaccommodaties in Limburg is voor de periode 2010-2013 stabiel te noemen.

Tabel 3.3 Gebruik van sportaccommodaties in Limburg, 2010–2013 (in procenten)

	2010	2011	2012	2013
Sporthallen, sportzalen	12	16	14	11
Fitnesscentra	14	13	14	15
Overdekte zwembaden	11	15	15	13
Sportvelden	13	13	14	12
Informeel openbare ruimte	37	37	37	38
Overige accommodaties	40	42	40	37

Bron: OBiN 2010–2013

Het gebruik van sportaccommodaties varieert niet of nauwelijks naar regio (tabel 3.4). In 2013 ligt het gebruik van sportvelden in Noord-Limburg en Maastricht en Mergelland hoger dan in Parkstad. Een mogelijke verklaring ligt in het lagere aandeel van jongeren binnen de bevolking in die laatste regio en het zijn met name jongeren die (in verenigingsverband) veel gebruikmaken van sportvelden.

Tabel 3.4 Gebruik van sportaccommodaties in Limburg naar regio, 2013 (in procenten)

	Noord-Limburg	Midden-Limburg	Parkstad	Westelijke Mijnstreek	Maastricht en Mergelland
Sporthallen, sportzalen	10	13	13	11	13
Fitnesscentra	14	21	16	12	15
Overdekte zwembaden	16	13	18	9	9
Sportvelden	16	13	7	12	15
Informele openbare ruimte	39	35	37	43	37
Overige accommodaties	38	34	38	42	40

Bron: OBiN 2013

Naar geslacht zijn er weinig verschillen in de mate waarin bepaalde soorten sportaccommodaties wel of niet worden gebruikt. Vrouwen maken meer gebruik van fitnesscentra en overdekte zwembaden, mannen meer van sportvelden.

Tabel 3.5 Gebruik van sportaccommodaties in Limburg naar geslacht, 2010–2013 (in procenten)

	2010		2011		2012		2013	
	Man	Vrouw	Man	Vrouw	Man	Vrouw	Man	Vrouw
Sporthallen, sportzalen	9	15	16	15	15	13	13	9
Fitnesscentra	9	18	11	16	10	18	12	18
Overdekte zwembaden	10	13	13	17	12	19	8	18
Sportvelden	17	10	19	6	19	8	17	7
Informele openbare ruimte	35	39	39	34	41	32	39	37
Overige accommodaties	37	42	44	39	39	40	38	36

Bron: OBiN 2010–2013

Bij het vergelijken van het accommodatiegebruik naar leeftijd valt op dat veel personen van 6 tot en met 19 jaar sporten op de sportvelden en dat het gebruik van dergelijke accommodaties afneemt naarmate de leeftijd toeneemt. Ook maken zij relatief veel gebruik van het overdekte zwembad (tabel 3.6). Relatief veel senioren van 50-64 sporten in de informele openbare ruimte.

Tabel 3.6 Gebruik van sportaccommodaties in Limburg naar leeftijd, 2013 (in procenten)

	6–19 jaar	20–34 jaar	35–49 jaar	50–64 jaar	65–79 jaar
Sporthallen, sportzalen	26	16	7	9	6
Fitnesscentra	12	24	14	20	3
Overdekte zwembaden	25	18	12	11	5
Sportvelden	44	13	9	5	1
Informele openbare ruimte	29	37	38	46	32
Overige accommodaties	57	43	34	34	27

Bron: OBiN 2013

Bij gebruik van de verschillende soorten sportaccommodaties valt op dat het gebruik van fitnesscentra, de informele openbare ruimte en overige accommodaties onder de hoogopgeleide personen hoger ligt dan bij de andere groepen (tabel 3.7).

Tabel 3.7 Gebruik van sportaccommodaties in Limburg naar opleidingsniveau, 2013 (in procenten)

	2010			2013		
	Laag	Midden	Hoog	Laag	Midden	Hoog
Sporthallen, sportzalen	11	13	12	11	12	10
Fitnesscentra	9	15	20	11	15	23
Overdekte zwembaden	11	10	15	15	9	17
Sportvelden	15	12	13	11	13	14
Informele openbare ruimte	31	34	52	30	39	50
Overige accommodaties	39	37	45	34	35	48

Bron: OBiN 2010 en 2013

Als wordt gekeken naar accommodatiegebruik en inkomen komt naar voren dat personen met een bovenmodaal inkomen meer gebruikmaken van fitnesscentra, sportvelden, de openbare ruimte en van ‘overige sportaccommodaties’ dan personen met een beneden modaal inkomen (tabel 3.8). Dit is grotendeels het gevolg van een hogere sportdeelname bij de hogere inkomens.

Tabel 3.8 Gebruik van sportaccommodaties in Limburg naar huishoudinkomen, personen van 6–79 jaar, 2013 (in procenten)

	Beneden Modaal	Modaal	Bovenmodaal
Sporthallen, sportzalen	8	9	14
Fitnesscentra	8	15	16
Overdekte zwembaden	13	8	14
Sportvelden	5	10	23
Informele openbare ruimte	29	38	48
Overige accommodaties	31	37	45

Bron: OBiN 2013

4. Verwachtingen sportdeelname en accommodatiegebruik

In dit hoofdstuk worden de verwachtingen gepresenteerd voor 2016 en 2028 van de sportdeelname en het accommodatiegebruik in de provincie Limburg en in de vijf regio's Noord-Limburg, Midden-Limburg, Parkstad Limburg, Westelijke Mijnstreek en Maastricht en Mergelland. Als input zijn sportdeelname en accommodatiegebruik berekend op basis van de jaren 2012 en 2013 samen. Door uit te gaan van twee jaren ligt het aantal respondenten twee keer zo hoog dan wanneer alleen wordt uitgegaan van het laatste jaar. Hierdoor hebben steekproeffluctuaties minder invloed op de uitkomsten en dat maakt dat de prognoses robuuster en betrouwbaarder zijn. Een nadeel is dat sterke veranderingen in 2013 minder snel zichtbaar zijn in de prognoses.

Ook is gebruikgemaakt van bevolkingsprognoses (zie paragraaf 4.1). De effecten van ontwikkelingen in de economische situatie en maatschappelijke trends als individualisering op sportdeelname en accommodatiegebruik vallen buiten het bestek van dit onderzoek.

4.1 Bevolkingsprognose

Bevolkingscijfers van het huidige jaar en de provinciale bevolkingsprognose voor 2016 en 2028 worden in dit hoofdstuk gebruikt om een doorrekening te maken van de sportdeelname en accommodatiebehoefte in 2016 en 2028. Veranderingen in de bevolkingssamenstelling en de bevolkingssomvang zorgen namelijk voor veranderingen in het aantal sporters en het aantal accommodatiegebruikers.

In tabel 4.1 is te zien welke bevolkingsaantallen op provinciaal niveau als uitgangspunt dienen voor dit onderzoek.

Tabel 4.1 Bevolkingsprognose provincie Limburg

	2013	2016	2028
6–19 jaar	166.272	157.639	135.44
		-5,2	-18,5
20–34 jaar	185.077	185.013	166.142
		0,0	-10,2
35–49 jaar	228.505	207.437	180.707
		-9,2	-20,9
50–64 jaar	260.751	263.733	220.798
		1,1	-15,3
65–79 jaar	169.611	184.548	224.153
		8,8	32,2
Totaal (6–79 jaar)	1.010.216	998.370	927.244
		-1,2	-8,2

Bron: Etil; Progneff, 2014

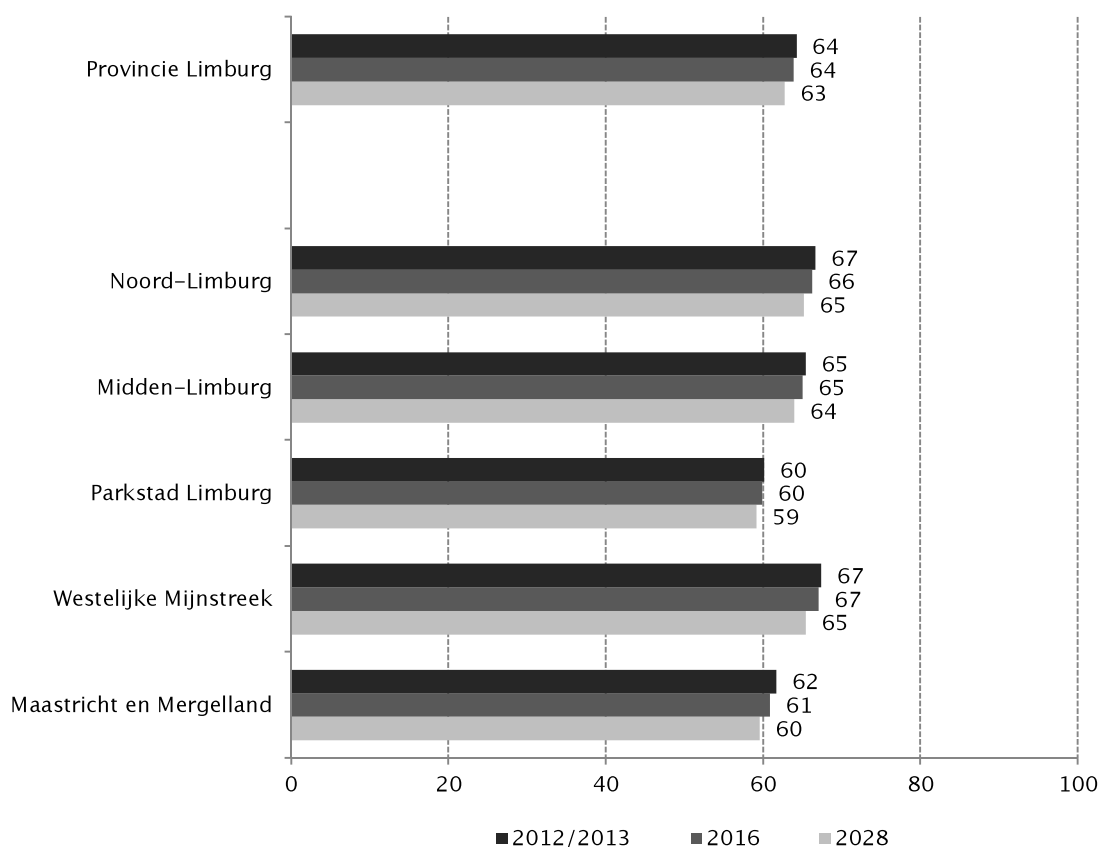
4.2 Verwachte sportdeelname in 2016 en 2028

Zoals aan het begin van dit hoofdstuk al is vermeld, wordt voor het berekenen van de verwachte sportdeelname in 2016 en 2028 uitgegaan van een samenvoeging van de jaargangen 2012 en

2013. Daardoor wordt er in dit hoofdstuk voor de huidige situatie in sommige gevallen een ander percentage weergegeven dan in hoofdstuk 2.

In 2012/2013 doet 64 procent van de Limburgse bevolking van 6 tot en met 79 jaar minimaal twaalf keer per jaar aan sport (RSO). De sportdeelname loopt als gevolg van de vergrijzing in Limburg naar verwachting in 2016 iets terug, maar blijft afgerond op 64 procent. In 2028 daalt de sportdeelname tot 63 procent (figuur 4.1). Alle Limburgse regio's volgen de trend van de provincie Limburg met een licht dalende sportdeelname.

Figuur 4.1 Huidige en verwachte sportdeelname (twaalf keer per jaar) van de bevolking van 6-79 jaar in Limburg en vijf Limburgse regio's in 2012/2013, 2016 en 2028 (in procenten)

De verwachte daling in de sportdeelname van 64 procent in 2013 naar 63 procent in 2028 heeft gevolgen voor het verwachte aantal sporters in Limburg. Wanneer deze lagere sportdeelname wordt vertaald in aantal sporters blijkt dat het aantal sporters tot 2016 met ongeveer 11.700 afneemt en dat tot 2028 een afname van 67.300 sporters wordt verwacht (tabel 4.2). Dit betekent een procentuele afname van respectievelijk twee en tien procent. De totale bevolking van 6-79 jaar neemt af met respectievelijk één en vijf procent. De absolute daling komt meer door de daling van het aantal inwoners, dan door een daling in de sportdeelname.

Deze daling in het aantal sporters geldt voor alle vijf Limburgse regio's, waarbij de daling procentueel het grootst is in de Westelijke Mijnstreek (-14%)⁵ en absoluut het grootst is in Parkstad Limburg (-17.500 sporters).

Tabel 4.2 Verwachte ontwikkeling in het aantal sporters in de provincie Limburg en naar regio o.b.v. twaalf keer sporten per jaar (RSO) en indexcijfer met 2012/2013 = 100

	Aantal sporters		Index	
	2016	2028	2016	2028
Provincie Limburg	-11.700	-67.300	98	90
Noord-Limburg	-2.000	-12.000	99	93
Midden-Limburg	-1.700	-11.500	99	92
Parkstad Limburg	-2.900	-17.500	98	87
Westelijke Mijnstreek	-2.200	-12.700	98	86
Maastricht en Mergelland	-3.000	-13.600	97	88

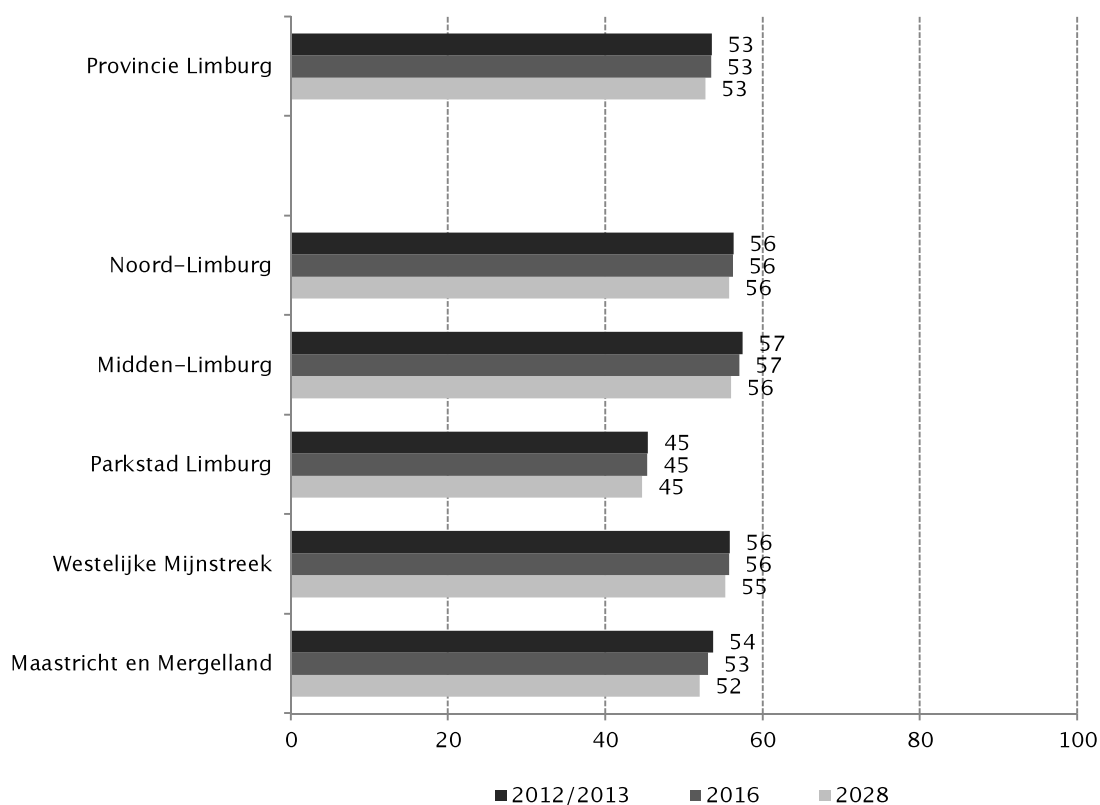
Wekelijkse sportdeelname

Wanneer een wekelijkse sportdeelname als uitgangspunt wordt genomen, zien we een soortgelijke ontwikkeling. In de provincie Limburg sport in 2012/2013 53 procent van de bevolking wekelijks. Ook in 2016 en 2028 is dat 53 procent. In figuur 4.2 is te zien dat er wel degelijk een kleine daling is, maar door het afronden op hele procenten lijkt het of er tussen 2012/2013 en 2028 niks verandert (-0,8 procentpunt).

Tussen 2012/2013 en 2028 daalt de wekelijkse sportdeelname nauwelijks in Noord-Limburg (-0,6 procentpunt), Westelijke Mijnstreek (-0,6 procentpunt) en Parkstad Limburg (-0,7 procentpunt). Dit komt doordat de wekelijkse sportparticipatie van de verschillende leeftijdsgroepen niet veel uiteen loopt, waardoor mutaties in de bevolkingsopbouw minder sterk doorwerken. In Maastricht en Mergelland (-1,7 procentpunt) en Midden-Limburg (-1,5 procentpunt) is dat meer het geval.

⁵ De indexcijfers zoals weergegeven in tabel 4.3 geven een toe- of afname weer van het aantal sporters. Een verandering van het indexcijfer van bijvoorbeeld 100 naar 97 betekent een afname van het aantal sporters van drie procent.

Figuur 4.2 Huidige en verwachte wekelijkse sportdeelname (minimaal veertig keer per jaar) in Limburg en naar regio, bevolking van 6–79 jaar, 2012/2013, 2016 en 2028 (in procenten)

4.3 Verwacht accommodatiegebruik provincie Limburg in 2016 en 2028

In tabel 4.3 en figuur 4.3 wordt het huidige en toekomstige accommodatiegebruik van de bevolking van de provincie Limburg gepresenteerd. Zoals eerder vermeld, wordt er bij het accommodatiegebruik onderscheid gemaakt in zes categorieën. De categorie ‘overige’ is bij het toekomstige accommodatiegebruik buiten beschouwing gelaten, omdat dit geen toegevoegde waarde heeft.

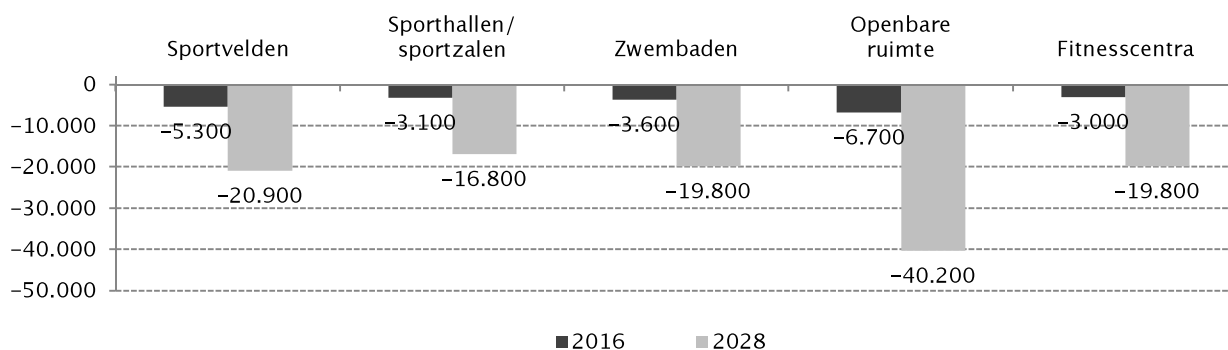
Het verwachte accommodatiegebruik voor 2016 en 2028 is berekend door het gebruik per leeftijdsgroep als uitgangspunt te nemen en dit te vergelijken met de geprognosticeerde verandering in de bevolkingssamenstelling. Daarnaast is ook de krimp van de bevolking in de berekening meegenomen.

Op basis van de veranderende bevolkingssamenstelling en de krimp van de bevolking neemt het accommodatiegebruik in Limburg tot 2016 en 2028 naar verwachting af. Een afnemend accommodatiegebruik in de provincie Limburg is te zien in een daling van het verwachte aantal gebruikers in 2016 en 2028 (tabel 4.3 en figuur 4.3). Voor alle vijf de categorieën van sportaccommodaties vindt er in 2028 een afname plaats.

Tabel 4.3 Verwacht accommodatiegebruik in Limburg (in toe-/afname aantal gebruikers en indexcijfer met 2012/2013 = 100)

	Aantal gebruikers		Index	
	2016	2028	2016	2028
Sportvelden	-5.300	-20.900	96	84
Sporthallen/sportzalen	-3.100	-16.800	98	88
Zwembaden	-3.600	-19.800	98	87
Openbare ruimte	-6.700	-40.200	98	89
Fitnesscentra	-3.000	-19.800	98	87

Figuur 4.3 presenteert de ontwikkeling van het accommodatiegebruik in het aantal gebruikers, zoals ook te zien is in tabel 4.3. Let wel: de afname in het aantal gebruikers mag niet bij elkaar worden opgeteld. Eén gebruiker kan bijvoorbeeld bij zowel sportvelden als zwembaden in de berekeningen zijn opgenomen.

Figuur 4.3 Verwacht accommodatiegebruik in Limburg, 2016 en 2028 (in toe-/afname aantal gebruikers)

Het verwachte afnemende accommodatiegebruik in 2016 en 2028 roept vragen op over de levensvatbaarheid van sportaccommodaties. Wat de afname in het gebruik van zwembaden, fitnesscentra en sporthallen/sportzalen betreft, kan worden nagegaan wat dit betekent voor het aantal accommodaties⁶.

Uit tabel 4.4 blijkt dat er in Limburg in 2013 58 openbare, overdekte zwembaden zijn. Het aantal gebruikers van zwembaden was in dat jaar 145.600, goed voor gemiddeld 2.500 gebruikers per zwembad op jaarbasis. Hierbij moet wel worden aangetekend dat het gebruik van zwembaden niet per se het gebruik bij openbare en overdekte zwembaden hoeft te zijn.

⁶ Over de invloed van de ontwikkeling in het aantal gebruikers van sportvelden op het gebruik daarvan kunnen we geen nadere uitspraken doen, omdat niet bekend is uit hoeveel velden een complex van sportvelden bestaat. Hiervoor zou lokaal onderzoek moeten worden uitgevoerd.

In 2013 waren er 140 fitnesscentra in Limburg, elk goed voor zo'n 1.000 gebruikers per jaar. Het aantal van 1.000 gebruikers per fitnesscentrum per jaar komt overeen met landelijke cijfers. Er zijn in Nederland ongeveer 2.100 fitnesscentra (Hover e.a., 2012⁷) en ongeveer 2 miljoen leden van fitnesscentra (Hover, 2012⁸), goed voor ongeveer 950 leden per fitnesscentrum. Aangezien het gebruik van een fitnesscentrum vrijwel altijd gepaard gaat met het lidmaatschap van een fitnesscentrum, zijn er ook op landelijk niveau ongeveer 1.000 gebruikers per fitnesscentrum.

Er waren 152 sporthallen en sportzalen in Limburg in 2013. Het aantal gebruikers van sporthallen en sportzalen was 146.800, goed voor gemiddeld 1.000 gebruikers per sporthal/sportzaal op jaarbasis. Het gemiddelde landelijke gebruik van zwembaden en sporthallen/sportzalen is op dit moment niet na te gaan.

Tabel 4.4 Aantal openbare, overdekte zwembaden en fitnesscentra afgezet tegen het aantal gebruikers in provincie Limburg

	Accommodaties	Gebruikers	Gebruikers per accommodatie
Zwembaden	58	145.600	2.500
Fitnesscentra	140	137.200	1.000
Sporthallen (109)/sportzalen (43)	152	146.800	1.000

Bron: Accommodatie Monitor Sport, Mulier Instituut (2013)

Op basis van de verwachte afname in aantal gebruikers en het huidige gemiddelde aantal gebruikers per type accommodatie kan berekend worden wat deze ontwikkeling in aantal accommodaties betekent.

Een afname van bijna 20.000 (periode 2013-2028) gebruikers bij zowel openbare, overdekte zwembaden als fitnesscentra in 2028 (tabel 4.3) betekent dat er gebruikers wegvallen voor acht openbare, overdekte zwembaden en voor twintig fitnesscentra. De afname van ongeveer 17.000 gebruikers van sporthallen/sportzalen betekent dat zeventien sporthallen/sportzalen geen gebruikers meer hebben.

⁷ Hover, P., Hakkers, S., & Breedveld, K. (2012). *Tendrapport fitnessbranche 2012*. Nieuwegein/Utrecht: Arko Sports Media/Mulier Instituut.

⁸ Hover, P. (2013). Buitenkans voor de fitnessbranche. *Fit Magazine*, 12 (47), p. 33.

4.4 Verwacht accommodatiegebruik per regio in 2016 en 2028

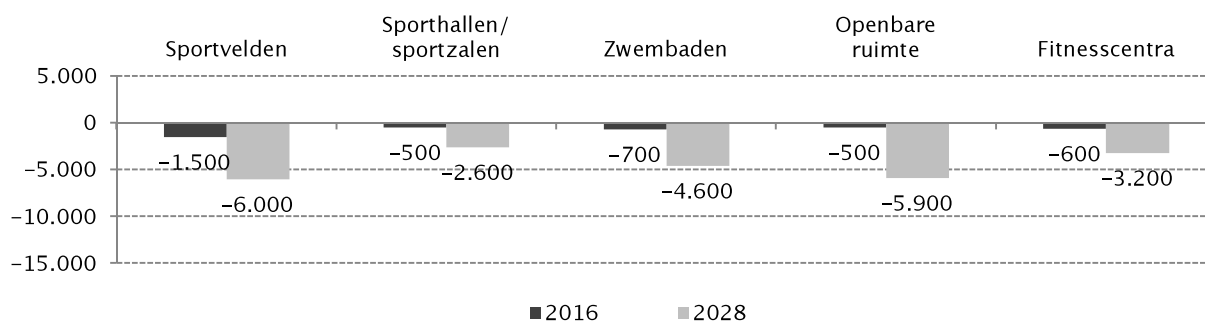
Noord-Limburg

De regio Noord-Limburg volgt in grote lijnen de trend van de provincie qua afname in het verwachte aantal gebruikers van sportaccommodaties in 2016 en 2028 (tabel 4.5 en figuur 4.4).

Tabel 4.5 Verwacht accommodatiegebruik in regio Noord-Limburg (in toe-/afname aantal gebruikers en indexcijfer met 2012/2013 = 100)

	Aantal		Index	
	2016	2028	2016	2028
Sportvelden	-1.500	-6.000	97	87
Sporthallen/sportzalen	-500	-2.600	99	93
Zwembaden	-700	-4.600	98	89
Openbare ruimte	-500	-5.900	100	94
Fitnesscentra	-600	-3.200	98	90

Figuur 4.4 Verwacht accommodatiegebruik in regio Noord-Limburg (in toe-/afname aantal gebruikers)

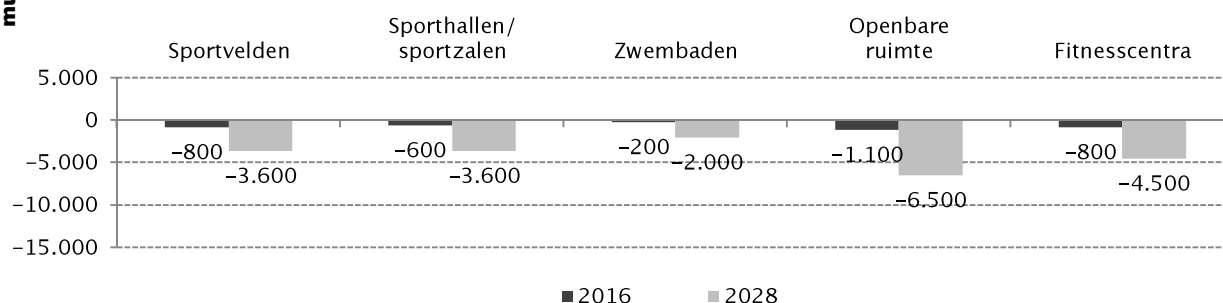
Midden-Limburg

Sportvelden, sporthallen/sportzalen, zwembaden, openbare ruimte en fitnesscentra in Midden-Limburg hebben allemaal te maken met een verwachte afname in het gebruik (tabel 4.6 en figuur 4.5).

Tabel 4.6 Verwacht accommodatiegebruik in regio Midden-Limburg (in toe-/afname aantal gebruikers en indexcijfer met 2012/2013 = 100)

	Aantal		Index	
	2016	2028	2016	2028
Sportvelden	-800	-3.600	97	85
Sporthallen/sportzalen	-600	-3.600	98	88
Zwembaden	-200	-2.000	99	93
Openbare ruimte	-1.100	-6.500	99	91
Fitnesscentra	-800	-4.500	98	87

Figuur 4.5 Verwacht accommodatiegebruik in regio Midden-Limburg (in toe-/afname aantal gebruikers)

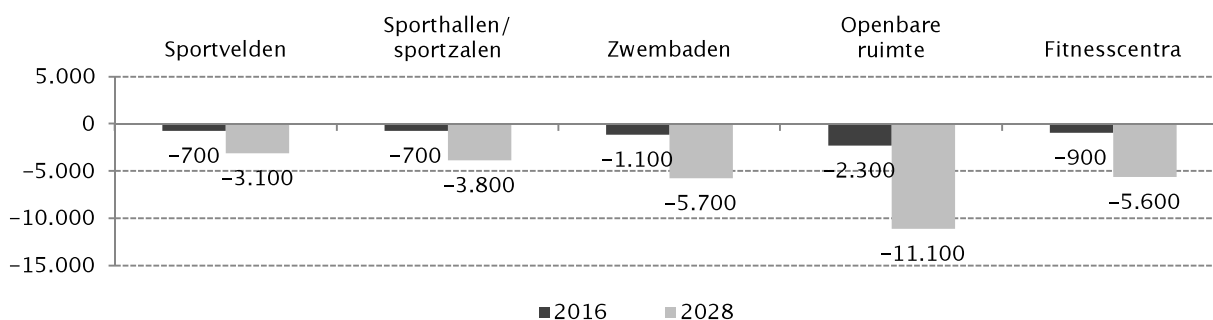
Parkstad Limburg

Evenals in Noord- en Midden-Limburg, is ook in Parkstad Limburg de verwachting dat het aantal gebruikers van sportvelden, sporthallen/sportzalen, zwembaden, openbare ruimte en fitnesscentra zal afnemen in 2016 en 2028 (tabel 4.7 en figuur 4.6).

Tabel 4.7 Verwacht accommodatiegebruik in regio Parkstad Limburg (in toe-/afname aantal gebruikers en indexcijfer met 2012/2013 = 100)

	Aantal		Index	
	2016	2028	2016	2028
Sportvelden	-700	-3.100	96	81
Sporthallen/sportzalen	-700	-3.800	97	86
Zwembaden	-1.100	-5.700	97	85
Openbare ruimte	-2.300	-11.100	97	84
Fitnesscentra	-900	-5.600	97	83

Figuur 4.6 Verwacht accommodatiegebruik in regio Parkstad Limburg (in toe-/afname aantal gebruikers)

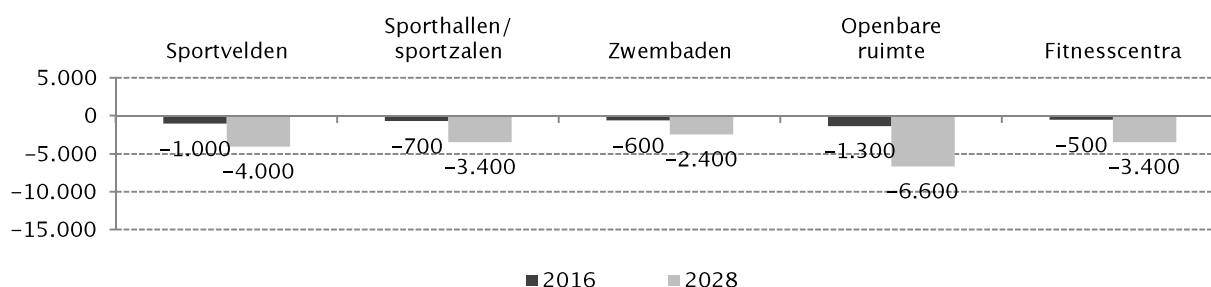
Westelijke Mijnstreek

Ook in regio Westelijke Mijnstreek zorgt de verwachte afname in de sportdeelname voor een aanzienlijke verwachte afname in het gebruik van sportaccommodaties (tabel 4.8 en figuur 4.7). Het aantal gebruikers van sportvelden daalt met bijna een kwart.

Tabel 4.8 Verwacht accommodatiegebruik in regio Westelijke Mijnstreek (in toe-/afname aantal gebruikers en indexcijfer met 2011/2012 = 100)

	Aantal		Index	
	2016	2028	2016	2028
Sportvelden	-1.000	-4.000	94	77
Sporthallen/sportzalen	-700	-3.400	96	80
Zwembaden	-600	-2.400	96	82
Openbare ruimte	-1.300	-6.600	97	87
Fitnesscentra	-500	-3.400	98	84

Figuur 4.7 Verwacht accommodatiegebruik in regio Westelijke Mijnstreek (in toe-/afname aantal gebruikers)

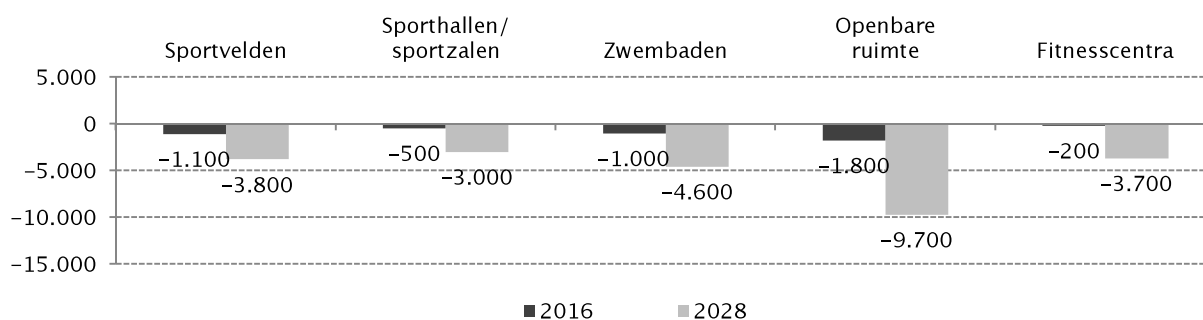
Maastricht en Mergelland

Net als in de provincie Limburg en in alle regio's, neemt ook in Maastricht en Mergelland het accommodatiegebruik van sportvelden, sporthallen/sportzalen, zwembaden, openbare ruimte en fitnesscentra naar verwachting af (tabel 4.9 en figuur 4.8).

Tabel 4.9 Verwacht accommodatiegebruik in regio Maastricht en Mergelland (in toe-/afname aantal gebruikers en indexcijfer met 2011/2012 = 100)

	Aantal		Index	
	2016	2028	2016	2028
Sportvelden	-1.100	-3.800	96	85
Sporthallen/sportzalen	-500	-3.000	98	88
Zwembaden	-1.000	-4.600	96	84
Openbare ruimte	-1.800	-9.700	98	87
Fitnesscentra	-200	-3.700	99	87

Figuur 4.8 Verwacht accommodatiegebruik in regio Maastricht en Mergelland (in toe-/afname aantal gebruikers)

4.5 Conclusie

Veranderingen in de bevolkingssamenstelling en vooral ook in de bevolkingsomvang van de provincie Limburg zorgen voor een licht dalende sportdeelname en een afnemende accommodatiebehoefte in 2016 en 2028. In 2012/2013 sport 64 procent van de bevolking van 6 tot en met 79 jaar minimaal twaalf keer per jaar. Naar verwachting zal dit ook in 2016 64 procent zijn en in 2028 63 procent. Alle Limburgse regio's volgen de trend van de provincie Limburg met een geleidelijk afnemende sportdeelname. De regio's Maastricht en Mergelland (2,1 procentpunt) en Westelijke Mijnstreek (2,0 procentpunt) kennen de grootste daling in sportdeelname in procentpunten (RSO-norm).

Ook de wekelijkse sportdeelname neemt zowel op provinciaal als regionaal niveau af. In 2012/2013 sport 53 procent van de bevolking wekelijks. Ook in 2016 en 2028 sport 53 procent van de Limburgers van 6-79 jaar wekelijks, hoewel er wel sprake is van een daling van bijna een procent (-0,8%). In Maastricht en Mergelland en in Midden-Limburg is de afname net wat sterker dan in de andere drie regio's.

Het aantal gebruikers van sportvelden, sporthallen/sportzalen, zwembaden, openbare ruimte en fitnesscentra daalt tussen 2012/2013 en 2016 met zo'n 2 à 4 procent en tussen 2012/2013 en 2028 met 11 à 16 procent. De situatie in de vijf Limburgse regio's verschilt niet sterk.

Vermoedelijk is de daling in het accommodatiegebruik in de regio Westelijke Mijnstreek verhoudingsgewijs het sterkst.

5. Conclusies

In de hoofdstukken 2 tot en met 4 is een update gegeven van de eerder in ‘Sportdeelname en accommodatiegebruik in Limburg’ (Van der Werff et al., 2013) gepubliceerde uitkomsten over 2007-2012. Voor deze update is gebruikgemaakt van de cijfers van het onderzoek ‘Ongevallen en Bewegen in Nederland, waarvan begin 2014 de cijfers over 2013 beschikbaar kwamen. Ook is gebruikgemaakt van de bevolkingsprognoses voor 2013 (Progneff) van Etil. In dit laatste hoofdstuk gaan we kort in op de belangrijkste uitkomsten van de update en eventuele beleidsimplicaties.

2007–2013: geen trendbreuken

De meest recente cijfers over 2013 sluiten in sterke mate aan bij die uit de periode 2007-2012. Voor Limburg als geheel zijn er geen trendbreuken te constateren. Noemenswaardig is wel dat waar in de rest van Nederland de sportdeelname stijgt, die in Limburg min of meer stabiel blijft. Ten opzichte van 2012 is de sportdeelname in 2013 (RSO-norm) met één procentpunt gedaald, waar er elders sprake is van een stijging met drie procentpunten. De sporten die de Limburgers het meest beoefenen – wandelsport, fitness en zwemmen – zijn ook de sporten die in de rest van Nederland het populairst zijn. Ook het accommodatiegebruik van Limburgse sporters komt overeen met dat in de rest van het land.

2014–2028: implicaties demografische veranderingen

De voorspellingen voor 2016 en 2028 schelen met de vorige prognose hier en daar een procentpunt (deels veroorzaakt door afrondingsverschillen), maar de boodschap blijft hetzelfde, namelijk dat de sportdeelname in Limburg daalt. De krimp van de bevolking en de veranderde leeftijdsopbouw van de Limburgse bevolking (ontgroening en vergrijzing) zijn belangrijke oorzaken voor die daling. Tussen 2013 en 2028 zal het aantal sporters met 67.300 afnemen en dat heeft gevolgen voor het gebruik van de sportaccommodaties. Bij dezelfde sportpatronen zal dit leiden tot onderbezetting van sportaccommodaties en een noodzaak om accommodaties te sluiten.

Maar betekent dit dat de slag op voorhand verloren is? Nee, want de demografische veranderingen bieden ook kansen. Van der Werff et al. (2013) gaven al eerder aan dat het volgen van de twee hierna genoemde lijnen leidt tot het optimaliseren van balans tussen vraag naar en aanbod van sportaccommodaties: (1) stimuleren van de sportdeelname en verbreden van doelgroepen en (2) kritisch kijken naar de configuratie van accommodaties en de voorzieningenvisie.

Ontgroening en vergrijzing zijn twee autonome, demografische verschuivingen waar de overheid niet of nauwelijks invloed op heeft, maar zij kan wel de sportdeelname stimuleren bij bepaalde doelgroepen. Daarbij is het belangrijk rekening te houden met de mix van mogelijkheden en restricties die elke levensfase (transities op het vlak van school, studie, werk, gezin, gezondheid, etc.) kenmerkt. Sportdeelname is veelal een uitkomst van ‘jong geleerd is oud gedaan’. Ondanks de ontgroening blijven kinderen dus een zeer belangrijke doelgroep, ook al is de sportdeelname onder hen al erg hoog.

Gezien de vergrijzing vormen senioren een doelgroep waar men niet omheen kan. Momenteel is bij hen de sportdeelname laag en daarvoor zijn verschillende redenen aan te wijzen, maar juist bij deze groep ligt een enorm potentieel. Ouderen van ‘nu’ zijn gezonder dan die van ‘toen’ en

dat maakt dat voor ‘ouderen van nu’ (on)gezondheid minder een beperkende factor is om te sporten en te bewegen. Ook voor sociaal contact zijn sportieve activiteiten belangrijk.

Sportverenigingen zullen zich blijven richten op de ‘makkelijke’ doelgroep jeugd. Voor de overheid ligt er de taak ervoor te zorgen dat ook aandacht uitgaat naar doelgroepen waarvoor net wat meer nodig is om die (frequenter) aan het sporten en bewegen te krijgen, zoals ouderen, mensen met een beperking en mensen met een laag besteedbaar inkomen. De overheid kan partijen zoals sportverenigingen, welzijns- en gezondheidsorganisaties stimuleren hun pijlen (nog meer) op die doelgroepen te richten.

Visie op sportaccommodaties

Veel sportaccommodaties worden beschouwd als een basisvoorziening in een gemeente en veranderingen in het aanbod zijn daarom niet alleen een resultante van ontwikkelingen in vraag en aanbod, maar vooral van keuzes van de regionale en lokale politiek. Toch kan de overheid niet om een dalende vraag naar sportaccommodaties heen en de huidige recessie maakt het noodzakelijk keuzes te maken.

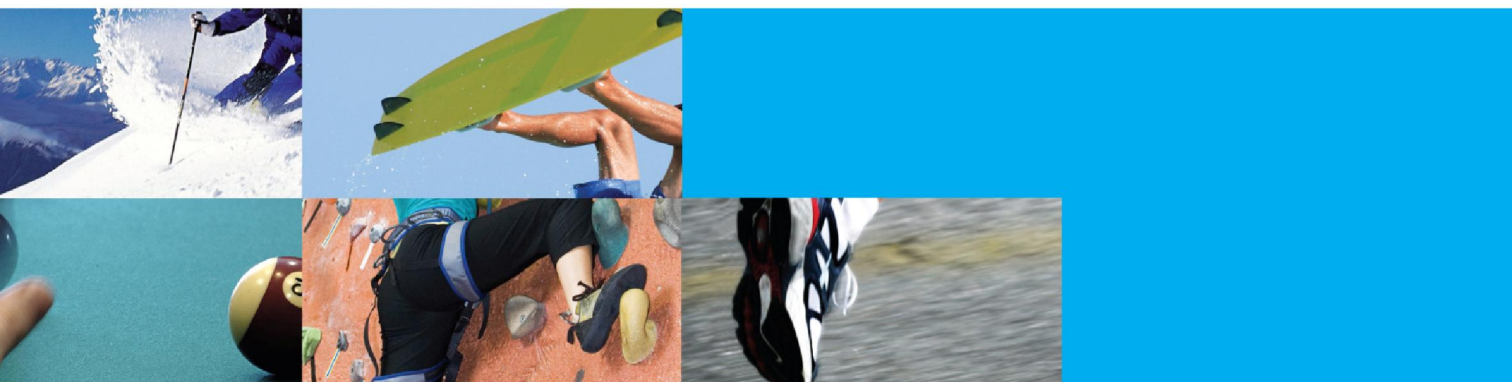
De verwachting is dat tussen 2013 en 2016 het aantal sporters met 2 procent afneemt en tot 2028 met 10 procent. Deze daling is sterker in Westelijke Mijnstreek, Parkstad en Maastricht en Mergelland dan in Midden-Limburg en Noord-Limburg. Het gebruik van de verschillende soorten accommodaties daalt tot 2028 ook: openbare ruimte -11 procent, sporthallen/-zalen -12 procent, zwembaden en fitnesscentra -13 procent en sportvelden -16 procent. In Westelijke Mijnstreek zal de daling vermoedelijk verhoudingsgewijs het sterkst zijn. Uitgaande van een gelijke gemiddelde bezetting worden hierdoor acht openbare, overdekte zwembaden, zeventien sporthallen/sportzalen en twintig fitnesscentra overbodig. Hiermee wordt niet gezegd dat er zo veel accommodaties moeten sluiten. Naast bezetting en financiële resultaten is bijvoorbeeld leefbaarheid in een wijk of gemeente een belangrijk criterium voor overheidsbestuurders. De cijfers geven wel de noodzaak aan voor het maken van keuzes.

Om te komen tot een betere balans tussen vraag naar en aanbod van sportaccommodaties is het belangrijk om de regionale en lokale samenwerking te optimaliseren. Dit kan door sportaccommodaties anders te configureren, waarbij het clusteren in multifunctionele accommodaties een mogelijkheid is. Randvoorwaarde daarbij is dat grote gebruikers zoals onderwijsinstellingen en verenigingen bereid zijn (meer) samen te werken.

Als er in een bepaald gebied verschillende gelijksoortige sportaccommodaties zijn, zal bij een sterk afnemende vraag en een laagconjunctuur niet te ontkomen zijn aan sluiting. Daarbij moet wel in het oog worden gehouden dat na sluiting het resterend aanbod toereikend is om de vraag van de voormalige gebruikers bij de gesloten accommodaties op te vangen (reistijd en afstand, zowel in tijd en kilometers als in perceptie).

Voor de informele openbare ruimte en fitnesscentra gaat het bovenstaande minder op. Het sporten in de informele openbare ruimte (zuiver gezien geen sportaccommodatie) betreft zelden hoofdgebruik van de accommodatie. We mogen niet uit het oog verliezen dat de informele openbare ruimte wel van groot belang is voor zwemmen (zie tabel 3.1), wandelen, hardlopen en fietsen, en laten dat nu sporten zijn die alle vier in de Limburgse top 5 van meeste beoefenaars staan.

Omdat het bij fitnesscentra gaat om een commercieel aanbod, zal de overheid hier geen beleid hoeven uit te zetten.

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl